

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 24. marraskuuta 2023
(OR. en)

15986/23

DEVGEN 218	DIGIT 280
FIN 1246	COLAC 155
ACP 125	COEST 639
RELEX 1390	SAN 700
MIGR 418	GENDER 210
SUSTDEV 154	CLIMA 597
COHOM 223	ENER 640
COAFR 422	MAMA 176
COASI 208	

SAATE

Lähettäjä: Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine
DEPREZ

Saapunut: 21. marraskuuta 2023

Vastaanottaja: Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri

Kom:n asiak. nro: COM(2023) 717 final

Asia: KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA
NEUVOSTOLLE Vuosikertomus 2023 Euroopan unionin ulkoisen
toiminnan välineiden täytäntöönpanosta vuonna 2022

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2023) 717 final.

Liite: COM(2023) 717 final

Bryssel 21.11.2023
COM(2023) 717 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

Vuosikertomus 2023

**Euroopan unionin ulkoisen toiminnan välineiden täytäntöönpanosta
vuonna 2022**

{SWD(2023) 357 final}

Sisällysluettelo

MAAILMANLAAJUISET SITOUKSET	1
Johdanto	1
EU:n vastatoimet Venäjän hyökättyä Ukrainaan.....	2
EU vahvana maailmanlaajuisena toimijana	3
Global Gateway -strategia	4
Kestävän kehityksen edistäminen.....	5
MAAILMANLAAJUISET PAINOPISTEET	6
Inhimillinen kehitys.....	6
Vihreän kehityksen ohjelma	7
Digitalisaatio, tiede, teknologia ja innovointi	8
Kestävä kasvu ja työpaikat	8
Muuttoliike ja pakkomuutto	9
Hallinto, rauha, turvallisuus ja ihmisoikeudet	9
GLOBAALI ULOTTUVUUS.....	10
Saharan eteläpuolinen Afrikka.....	10
Aasia ja Tyynenmeren alue	10
Pohjois- ja Etelä-Amerikka ja Karibian alue	11
EU:n naapurisuusalue.....	11
Länsi-Balkan ja Turkki.....	12
Merentakaiset maat ja alueet.....	13

MAAILMANLAAJUISET SITOUMUKSET

Johdanto

Vuonna 2022 maailma oli vasta elpymässä covid-19-pandemiasta, kun kansainvälisellä yhteisöllä oli edessään uusi kriisi Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan ja sen seurausten vuoksi. Venäjän hyökkäys aiheutti suuren humanitaarisen hätätilan ja pitkittyneen energiakriisin ja nosti elintarvikkeiden maailmanmarkkinahintoja, mikä on heikentänyt maailmanlaajuisia ruokaturvaa entisestään.

EU vastasi sodan vaikutuksiin ulkoisen toiminnan välineidensä ja kansainvälisten kumppanuuksiensa avulla lisäämällä poliittista, humanitaarista ja taloudellista tukeaan Ukrainalle ja sen naapurimaille ja vahvistamalla samalla tukeaan myös muille kumppaneille, erityisesti vähiten kehittyneille ja heikoimmassa asemassa oleville maille.

Tässä kertomuksessa esitetään keskeiset seikat rahoitustuesta, jota EU myönsi vuonna 2022 kansainvälisiin kumppanuuksiin, humanitaariseen apuun, ulkopoliittikkaan ja laajentumiseen. Monivuotisessa rahoituskehikössä 2021–2027 yhdistetään yhdellä välineellä eli naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineellä (NDICI) – Globaali Eurooppa useimmat aiemmat ulkoisen rahoituksen välineet. Sitä täydennetään muutamalla kohdennetulla välineellä, kuten humanitaarisella avulla ja liittymistä valmistelevalla tukivälineellä (IPA III).¹

Vuonna 2022 aloitettiin **EU:n Global Gateway** -strategian² toteutus. Strategialla edistetään kestäviä yhteyksiä eri puolilla maailmaa infrastruktuuriin viidellä ensisijaisella alalla tehtävillä, Team Europe -lähestymistavan³ mukaisilla investoinneilla. Euroopan unioni ja Afrikan unioni hyväksyivät tämän strategian mukaisen Afrikka–Eurooppa-investointipaketin⁴.

Osana Global Gateway -strategiaa EU jatkoi naapuruusalueen ja laajentumisprosessissa mukana olevien alueiden **talous- ja investointisuunnitelmien** toteutusta. Niissä keskitytään itäisen kumppanuuden alueella pieniin ja keskisuiuriin yrityksiin sekä vihreään ja digitaaliseen siirtymään ja eteläisellä naapuruusalueella vihreään siirtymään, ilmastokestävyyteen, yhteyksiin ja yksityisen sektorin tukemiseen.

EU antoi edelleen **humanitaarista apua** miljoonien haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten kärsimyksen lievittämiseksi eri puolilla maailmaa. EU perusti vuonna 2022 **Euroopan humanitaarisen toiminnan valmiudet** vahvistaakseen humanitaarisen toiminnan välittömiä valmiuksia äkillisissä luonnon tai ihmisen aiheuttamissa katastrofeissa.

Laajentumiseen liittyvällä EU:n tuella tuettiin maaseudun kehittämistä ja keskeisiin aloihin, kuten liikenteeseen, energiaturvallisuuteen sekä digitaaliseen ja vihreään siirtymään, tehtäviä investointeja. Eurooppa-neuvosto totesi kesäkuussa, että **Ukrainan, Moldovan ja Georgian** tulevaisuus on EU:ssa, ja myönsi **Ukrainalle ja Moldovalle** ehdokasmaan aseman.

¹ Tarkempia tietoja on tämän vuosikertomuksen oheisasiakirjana olevan komission yksiköiden valmisteluasiakirjan I osan johdannossa.

² https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway_fi

³ Lähestymistavassa yhdistetään EU:n, sen jäsenvaltioiden ja eurooppalaisten kehitysrahoituslaitosten resursseja.

⁴ Ks. s. 4.

EU jatkoi tukeaan **demokratiakehitykselle ja ihmisoikeuksille** lähettämällä kuusi vaalitarkkailuvaltuuskuntaa (Itä-Timoriin, Keniaan, Kolumbiaan, Lesothoon, Libanoniin ja São Tomé ja Príncipeen) ja tekemällä seurantakäyntejä kahdeksaan maahan.

EU vahvisti jälleen sitoutumisensa **globaaliin turvallisuuteen**, ja Euroopan rauhanrahastosta tuettiin rauhaa kumppanimaissa ja -alueilla, kuten Mosambikissa, Nigerissä, Nigeriassa, Somaliassa, Moldovassa ja Länsi-Balkanilla.

EU jatkoi maiden tukemista covid-19-pandemian jälkihoidossa ja otti käyttöön uuden **globaalin terveysstrategian**⁵, jolla pyritään parantamaan maailman terveysturvaa ja kaikkien ihmisten terveysoloja. EU reagoi myös muihin paikallisiin epidemioihin, kuten uusiin ebola- ja koleraepidemioihin ja apinarokosta aiheutuneeseen hätätilaan.

EU ja Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestö etenivät vuonna 2022 kohti niin kutsutun **Cotonoun jälkeisen sopimuksen** allekirjoittamista.⁶ Cotonoun sopimusta jatkettiin toistaiseksi vuoden 2023 puoliväliin.

EU:n vastatoimet Venäjän hyökättyä Ukrainaan

Venäjän hyökättyä Ukrainaan EU reagoi yhtenäisesti, päättäväisesti ja välittömästi. Kaikki 27 jäsenvaltiota ja niiden kumppanit eri puolilla maailmaa **tuomitsivat provosoimattoman ja perusteettoman hyökkäyssodan** ja toimivat nopeasti eristääkseen Venäjän poliittisesti ja taloudellisesti. EU tuomitsi myös raportoidut kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkaukset.

EU osoitti Ukrainalle horjumattoman tukensa ja lisäsi maalle antamaansa poliittista, humanitaarista ja taloudellista apua. EU hyväksyi vuoden 2022 aikana tiiviissä yhteistyössä G7-ryhmän ja muiden kumppaneiden kanssa yhdeksän ennennäkemätöntä pakotepakettia, jotka koskevat hyökkäyksestä vastuussa olevia henkilöitä ja yhteisöjä. Pakotteet kohdistuvat Venäjälle keskeisiin rahoitus-, energia- ja liikennealoihin sekä valtion omistamiin yrityksiin. Niiden tuloksena EU:ssa on jäädytetty varoja noin 24,1 miljardin euron arvosta.

Tilapäistä suojelua koskeva direktiivi aktivoitiin ensimmäistä kertaa, jotta voitiin tarjota välitöntä suojelua lähes neljälle miljoonalle henkilölle, joiden oli pakko paeta Ukrainasta (Ukrainan sisällä siirtymään joutuneiden yli 6,6 miljoonan henkilön lisäksi). EU:hun saapuvien suojelemiseksi laaditun EU:n yhteisen ihmiskaupanvastaisen suunnitelman täytäntöönpano esti pitkälti ihmiskaupan.

Team Europe -lähestymistapaa noudattaen EU, sen jäsenvaltiot ja rahoituslaitokset **järjestivät 18,9 miljardia euroa**⁷ taloudellista apua, budjettitukea ja humanitaarista apua. Lisäksi annettiin 3,1 miljardia euroa sotilaallista tukea Euroopan rauhanrahastosta ja perustettiin Ukrainan asevoimia tukeva EU:n sotilaallinen avustusoperaatio, jonka budjetti on yli 100 miljoonaa euroa. EU:n pelastuspalvelumekanismi aktivoitiin Ukrainan pyynnöstä helmikuussa, minkä johdosta vuonna 2022 toimitettiin yli 80 000 tonnia luontoissuorituksina annettavaa apua arviolta 502 miljoonan euron arvosta.

⁵ https://health.ec.europa.eu/internationalcooperation/global-health_fi

⁶ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/european-development-policy/acp-eu-partnership_en

⁷ Lukuun ottamatta EBRD-tuen osuutta, jota ei kateta suoraan EU:n takauksilla.

Hätäapua rahoitettiin 330 miljoonalla eurolla, joka myönnettiin avustuksina muun muassa asuntojen ja kriittisen infrastruktuurin korjauksiin muun muassa EU:n ja Ukrainan solidaarisuuskaistojen puitteissa, kestävään digitaaliseen siirtymään ja kyberturvallisuuteen sekä disinformaation torjuntaan. Myös EU:n muiden ohjelmien käyttötarkoituksia muutettiin, jotta voitiin lievittää sodan seurauksia lähes 200 miljoonan euron arvosta.

Kaikkiaan EU:n maksaman avun määrä oli 10,1 miljardia euroa⁸, josta 7,2 miljardia euroa oli makrotaloudellista rahoitusapua ja 686 miljoonaa euroa budjettitukea.

Ydinturvallisuus oli suuri huolenaihe, koska Venäjä toimi vastuuttomasti Ukrainan ydinvoimalaitoksissa ja niiden lähistöllä. Komissio otti käyttöön kansainvälisen ydinturvallisuusyhteistyön eurooppalaisen välineen varoja, jotta voitiin pikaisesti korjata erityisesti Tšernobylin suojavyöhykkeellä aiheutettuja tuhoja. EU:n tukeen sisältyi 5 miljoonaa euroa kahdenvälistä apua seurantavalmiuksien palauttamiseksi ja 5 miljoonan euron rahoitus kansainvälisen Tšernobyl-yhteistyön rahastolle (International Chernobyl Cooperation Account) ydinturvallisuuteen liittyvän infrastruktuurin jälleenrakennusta varten. Lisäksi tuettiin 3,4 miljoonalla eurolla Kansainvälistä atomienergiajärjestöä, myös sen läsnäoloa Ukrainan kriittisissä ydinvoimaloissa.

Venäjä esti Ukrainan viennin ja tuhosi viljelmiä, mikä syvensi maailmanlaajuisia elintarvikekriisiä. Akuutista **ruokaturvattomuudesta** kärsivien ihmisten määrä nousi vuonna 2022 ennätykselliselle tasolle: noin 258 miljoonaan.⁹

Team Europe -lähestymistapaa noudattaen EU lisäsi tukeaan **elintarviketurvan** varmistamiseksi ja tuki kriisin eniten koettelemia maita Afrikassa, Lähi-idässä sekä Karibian ja Tyynenmeren alueella muun muassa helpottamalla Ukrainan elintarvikevientä EU:n ja Ukrainan solidaarisuuskaistoja hyödyntäen. Tällä yhteisellä maailmanlaajuisen ruokaturvattomuuden torjuntatoimella on tarkoitus saada vuosina 2021–2024 käyttöön noin 18 miljardia euroa, josta 8,3 miljardia euroa saadaan EU:n toimielimiltä ja noin 9,6 miljardia euroa jäsenvaltioilta. EU:n toimielimet käyttivät vuonna 2022 noin 2,6 miljardia euroa maailmanlaajuisen ruokaturvattomuuden torjuntaan. Määrästä noin miljardi euroa oli humanitaarista elintarvikeapua¹⁰.

Lisäksi EU tehosti toimiaan, joilla pyritään ratkaisemaan maailmanlaajuinen lannoitepula, jota ruoditaan marraskuussa julkaistussa lannoitteita koskevassa tiedonannossa¹¹.

EU vahvana maailmanlaajuisena toimijana

Vuosi toi mukanaan kasvavaa epävarmuutta. EU pysyi kuitenkin monenvälisyyden liikkeellepanevana voimana ja vastasi edelleen tehokkaasti maailmanlaajuisiin haasteisiin. Se noudatti kunnianhimoista naapuruuspolitiikkaa, edisti solidaarisuutta ja kehitti kokonaisvaltaisia kumppanuuksia rauhan, vakauden, demokratian ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi ja edistämiseksi.

⁸ Ottamatta huomioon käyttötarkoituksen muutoksia, joiden ansiosta varoja voitiin käyttää konfliktiin liittyviin toimiin.

⁹ <https://www.fsinplatform.org/global-report-food-crises-2023>

¹⁰ Määrä sisältää ruoka-, ravitsemus- ja toimeentuloapuna annetun humanitaarisen avun sekä 50 prosenttia humanitaarisista avustushelmista eri tarkoituksiin myönnetystä käteisavusta (monikäyttöisistä käteissiirroista elintarvikkeisiin arvion mukaan käytetty prosenttiosuus perustuu EU:n pelastuspalveluasioden ja humanitaarisen avun operaatioiden pääosaston (ECHO) vuonna 2023 tekemään tutkimukseen).

¹¹ [COM\(2022\) 590 final, 9. marraskuuta 2022.](#)

EU:n jäsenvaltiot vahvistivat myös sitoumuksensa kantaa yhteisten etujen ja arvojen suojelemiseksi enemmän vastuuta Euroopan turvallisuudesta ja puolustuksesta tiiviissä yhteistyössä kansainvälisten kumppaneiden kanssa.

EU ja sen 27 jäsenvaltiota ovat Team Europe -hengessä edelleen maailman suurin julkisen kehitysavun antaja. Vuonna 2022 ne antoivat julkista kehitysapua 92,8 miljardia euroa¹², mikä oli 43 prosenttia koko maailman julkisesta kehitysavusta¹³ (ja 0,59 prosenttia EU:n bruttokansantulosta).

EU ja sen jäsenvaltiot lisäsivät apuaan kumppanimaille ja varmistivat, ettei Ukrainalle annettava tuki ole pois muun maailman saamasta tuesta.

Komission puheenjohtajan Ursula von der Leyenin ja YK:n pääsihteerin António Guterresin johtama ensimmäinen **EU:n ja Yhdistyneiden kansakuntien välinen korkean tason vuoropuhelu** käytiin heinäkuussa. Se vahvisti, että tavoitteemme ovat yhteiset ja että yhteistyö on arvokasta ratkaistaessa maailmanlaajuisia haasteita.

EU myönsi 2,6 miljardia euroa humanitaarista apua kiireellisiin tarpeisiin ympäri maailmaa. EU, sen jäsenvaltiot, Euroopan investointipankki ja Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki (EBRD) ovat Team Europe -hengessä edelleen yksi tärkeimmistä maailmanlaajuisen humanitaarisen avun antajista, joka kohdentaa apua myös vähäiselle huomiolle jääneisiin kriiseihin, kuten Sahelin alueen nälänhätään.

EU ja sen jäsenvaltiot pysyivät kärjessä kansainvälisessä **covid-19-solidarisuudessa** jaettuaan kumppanimaille 502,2 miljoonaa rokoteannosta. Niistä 422 miljoonaa jaettiin COVAX-mekanismin kautta ja 80,2 miljoonaa kahdenvälisesti.

Rokotteiden, lääkkeiden ja terveysteknologioiden valmistusta ja saatavuutta Afrikassa koskevan Global Gateway -aloitteen toteutus eteni nopeasti. Vastaavanlaisista tukitoimista ilmoitettiin osana Latinalaisessa Amerikassa ja Karibian alueella toteutettavaa aloitetta.

Lisäksi EU:lla ja sen jäsenvaltioilla oli edelleen maailmanlaajuinen johtoasema ilmastomuutoksen ja ympäristöhaasteiden torjunnassa, ja EU on yhä maailman suurin kansainvälisen julkisen ilmastorahoituksen tarjoaja. Vuosina 2021 ja 2022 rahoitus oli 5,340 miljardia euroa.

Global Gateway -strategia

Komissio jatkoi koko vuoden 2022 ajan **Global Gateway -strategian**¹⁴ toteutusta tekemällä tiivistä yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa Team Europe -hengessä ja käynnisti merkittäviä Global Gateway -investointipaketteja ja Team Europe -aloitteita.

Ensimmäinen **Global Gateway -johtokunnan** kokous pidettiin 11. joulukuuta puheenjohtaja Ursula von der Leyenin johdolla. Kokoukseen osallistui jäsenvaltioiden ulkoministereitä.

Tärkeä askel kohti suunniteltujen 300 miljardin euron investointien liikkeelle saamista vuoteen 2027 mennessä oli se, että komissio allekirjoitti 26,725 miljardin euron arvoisen takaussopimuksen

¹² OECD:n keväällä 2023 julkaistujen vuoden 2022 alustavien tietojen perusteella.

¹³ 'Koko maailman julkisella kehitysavulla' tarkoitetaan tässä EU:n kollektiivisesti sekä kaikkien muiden avunantajamaiden ilmoittamaa julkisen kehitysavun määrää.

¹⁴ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway_fi

Euroopan investointipankin kanssa **Euroopan kestävän kehityksen rahasto plussasta (EKKR+)** tuettavia julkisia investointeja varten. Lisäksi komissio myönsi 8,45 miljardia euroa¹⁵ rahoitusvakuuksia, jotka kattavat EKKR+:n puitteissa tehtäviä yksityisen sektorin investointeja ja joilla tuetaan 56:tta ehdotettua investointiohjelmaa Länsi-Balkanilla ja Turkissa, EU:n naapuruusalueella sekä Saharan eteläpuolisessa Afrikassa, Latinalaisessa Amerikassa, Aasiassa ja Tyynenmeren alueella. Näillä yksityisen sektorin vakuuksilla saatetaan saada liikkeelle yli 67 miljardin euron investoinnit.

Ensimmäisenä toteutusvuotena keskeisiä investointikohteita ovat olleet EU:n ja sen kumppaneiden välisten digitaalisten yhteyksien edistäminen, uusiutuvan energian tuotannon lisääminen ja energiaturvallisuuden parantaminen, pienten ja keskisuurten yritysten rahoituksensaannin helpottaminen sekä rokotteiden, lääkkeiden ja terveysteknologioiden saatavuuden ja valmistuksen laajentaminen.

Global Gateway -strategian ensimmäisestä tuotoksesta, **Afrikka–Eurooppa-investointipaketista**, ilmoitettiin 17. ja 18. helmikuuta pidetyssä EU:n ja Afrikan unionin (AU) kuudennessa huippukokouksessa. Tarkoitus on saada vuoteen 2027 mennessä liikkeelle vähintään 150 miljardin euron arvosta investointeja ja myöntää 28 miljardia euroa avustuksina.

EU:n naapuruusaluetta ja laajentumisprosessissa mukana olevia alueita varten laadituilla kolmella alueellisella talous- ja investointisuunnitelmalla helpotetaan Global Gateway -strategian toteutusta 84 lippulaivahankkeella. Niillä pyritään saamaan liikkeelle jopa 77 miljardin euron investoinnit vuoteen 2027 mennessä. Eri puolilla Länsi-Balkania sekä itäistä ja eteläistä naapuruusaluetta toteutetaan laajamittaisia infrastruktuurihankkeita, kuten Pohjois-Makedonian ja Bulgarian välinen rautatiekäytävä VIII, Georgian ja Romanian välinen vedenalainen sähkökaapeli Mustallamerellä sekä Pohjois-Afrikan Espanjaan, Ranskaan, Italiaan, Kyprokseen ja Portugaliin yhdistävä vedenalainen Medusa-valokaapeli.

Kestävän kehityksen edistäminen

Kehitystoimissa EU:n painopisteet – inhimillinen kehitys, vihreän kehityksen ohjelma, kestävä kasvu ja ihmisarvoiset työpaikat, digitalisaatio, eriarvoisuuden torjunta, muuttoliike sekä hallinto, rauha ja turvallisuus – tukevat kansainvälisiä kumppaneita YK:n **kestävän kehityksen tavoitteiden** saavuttamisessa.

EU ja sen jäsenvaltiot lujittivat sitoutumistaan tavoitteiden saavuttamiseen esimerkiksi ottamalla käyttöön **Global Gateway** -strategian, jonka investointiprioriteetit edistävät kaikkia kestävän kehityksen tavoitteita.

Vuonna 2022 komissio sisällytti kestävän kehityksen tavoitteet osaksi **EU:n paremman sääntelyn kehystä**¹⁶.

¹⁵ Kansainvälisten kumppanuuksien pääosasto myönsi 6,05 miljardia euroa ja naapuruuspolitiikan ja laajentumisneuvottelujen pääosasto 2,4 miljardia euroa.

¹⁶ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation_fi

MAAILMANLAAJUISET PAINOPISTEET

Inhimillinen kehitys

Ennennäkemättömät haasteet, kuten konfliktit, ilmastonmuutos, pandemiat ja koulutuksen vaivihkainen maailmanlaajuinen kriisi, ovat viime vuosina taannuttaneet inhimillistä kehitystä ja lisänneet eriarvoisuutta. Vuonna 2022 EU lisäsi panostusta eri toiminta-aloillaan.

Covid-19-pandemia toi esiin tarpeen parantaa ennaltaehkäisyä, varautumista ja reagointia, jotta selviydytään tulevista terveyskriiseistä. Osana Global Gateway -strategiaa käynnistettiin 30. marraskuuta uusi **EU:n globaali terveysstrategia**¹⁷. Siinä korostetaan toimivien ja osallistavien terveydenhuoltojärjestelmien merkitystä ja tarvetta panostaa terveysturvaan liittyvään varautumiseen. Lisäksi sillä pyritään parantamaan rokotteiden, lääkkeiden ja lääketieteellisten teknologioiden tasapuolista saatavuutta ja lisäämään niiden valmistuskapasiteettia. Vuonna 2022 EU myönsi 715 miljoonaa euroa¹⁸ aidsin, tuberkuloosin ja malarian torjunnan maailmanlaajuiselle rahastolle.

Komissio jatkoi **sosiaalisen suojelun toimenpiteitä** kymmenessä maassa ja keskittyi kahden maailmanlaajuisen välineen avulla järjestelmien rakentamiseen, digitalisaatioon ja rekistereihin sekä erityisesti naisille ja pimeää työtä tekeville työntekijöille tarkoitettuihin sosiaalisen suojelun järjestelmiin.

Sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevan kolmannen EU:n toimintasuunnitelman mukaisesti EU edisti edelleen sukupuolitietoista humanitaarista toimintaa ja **sukupuolten tasa-arvoa**. EU toi esiin naisiin, rauhaan ja turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä monenvälisillä ja alueellisilla foorumeilla sekä kahdenvälisissä vuoropuheluissa. Sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista edistettiin edelleen muun muassa yhteisillä turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaatioilla.

EU jatkoi lasten ja heidän oikeuksiensa suojelua ympäri maailmaa, myös aseellisten konfliktien yhteydessä. Näin EU täytti vuosiksi 2021–2024 laaditun lasten oikeuksia koskevan EU:n strategian¹⁹ mukaiset sitoumuksensa.

Maailmassa on yli 1,8 miljardia nuorta. He ovat keskeisiä muutosagentteja, jotka auttavat kaikkialla rakentamaan nykyistä selviytymiskykyisempiä, osallistavampia ja vauraampia yhteiskuntia. Komissio hyväksyi lokakuussa ensimmäisen **EU:n ulkoiseen toimintaan liittyvän nuorisotoimintasuunnitelman**²⁰, jolla pyritään osallistamaan, voimaannuttamaan ja yhdistämään nuoria maailmanlaajuisesti.

Toukokuussa eteläisellä naapuruusalueella käynnistetyllä alueellisella **Team Europe -aloitteella *Jobs through trade and investment*** tuetaan työpaikkojen luomista koskevaa kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Siihen on koottu aloitteita, joilla kauppa, investoinnit ja yrittäjyys valjastetaan työpaikkojen luomiseen ja inhimillisen pääoman kehittämiseen.

¹⁷ https://health.ec.europa.eu/internationalcooperation/global-health_fi

¹⁸ Vuosiksi 2023–2025.

¹⁹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/rights-child/eu-strategy-rights-child-and-european-child-guarantee_fi

²⁰ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/youth/youth-action-plan_en

Koulutus oli edelleen yksi EU:n ulkosuhteiden painopiste. EU pyrki varmistamaan, että jokaisella lapsella – myös konflikteista, kriiseistä ja humanitaarisista hätätiloista kärsivillä lapsilla ja nuorilla – on oikeus koulutukseen. EU osoitti 10 prosenttia humanitaarisen avun määrärahoista hätätilanteissa annettavaan koulutukseen. YK:n syyskuussa järjestämässä, koulutuksen muuttumista käsitelleessä huippukokouksessa EU sai tunnustusta **koulutuksen maailmanlaajuisena puolustajana**.

EU panosti investoinneillaan opettajiin, **tasapuolisempiin ja osallistavampiin koulutusjärjestelmiin** ja taitoihin, joiden avulla kumppanimaat pystyvät hyötymään digitaalisesta ja vihreästä siirtymästä parhaalla mahdollisella tavalla.

Vihreän kehityksen ohjelma

Ilmastonmuutosta koskevan YK:n puitesopimuksen (UNFCCC) osapuolten 27. konferenssissa (COP27) EU esitti merkittäviä aloitteita, joilla tuetaan kumppanimaita ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja vastatoimissa. Yhdessä Afrikan unionin, Tanskan, Saksan, Ranskan ja Alankomaiden kanssa EU käynnisti Team Europe -aloitteen, jolla tuetaan Afrikan kykyä selviytyä ilmastonmuutoksesta. Aloitte kokosi yhteen olemassa olleita ja uusia ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevia ohjelmia, joiden arvo on yli miljardi euroa.

Hiilestä irtautumisen tukemiseksi EU ja sen G7-kumppanit solmivat **oikeudenmukaista energiasiirtymää koskevat kumppanuudet** Indonesian ja Vietnamin kanssa. Etelä-Afrikan kanssa solmitun vastaavan kumppanuuden täytäntöönpanossa edistytään. Lisäksi EU käynnisti Saksan kanssa maailmanlaajuisen hiilialueiden foorumin, jolla tuetaan oikeudenmukaista taloudellista siirtymää tietämyksen jakamisen ja verkostoitumisen avulla.

Vuoden 2022 loppuun mennessä EU oli antanut 29 kumppanimaalle teknistä tukea kansallisesti määriteltyjen panosten ja kansallisten sopeutumis suunnitelmien suunnitteluun, päivittämiseen ja toteuttamiseen. Osana ilmasto- ja energia-alan vuoropuhelujaan EU keskusteli Yhdysvaltojen, Intian, Kiinan ja muiden merkittävien päästöjen aiheuttajien kanssa energiasiirtymää koskevista toimintapolitiikoista, parhaista käytännöistä ja vihreästä teknologiasta, joilla voidaan vauhdittaa uusiutuvan energian kehittämistä ja edistää energiatehokkuutta.

EU osallistui myös aktiivisesti monenvälisten foorumien toimintaan Pariisin sopimuksen tavoitteiden mukaisen maailmanlaajuisen energiasiirtymän edistämiseksi. EU tuki maailmanlaajuisen vetymarkkinoiden kehittämistä. Vuonna 2022 allekirjoitettiin kahdensivuiset ei-sitovat sopimukset Ukrainan, Egyptin, Japanin, Namibian ja Kazakstanin kanssa uusiutuvan vedyn kysynnän lisäämiseksi tai **uusiutuvan energian ja vedyn tuotannon** edistämiseksi.

Joulukuussa pidetyssä biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen osapuolten 15. konferenssissa (COP15) hyväksyttiin vuoden 2020 jälkeinen maailmanlaajuinen biodiversiteettikehys. EU vahvisti jälleen sitoumuksensa tukea **biologista monimuotoisuutta** 7 miljardilla eurolla osana ulkoista yhteistyötään.

Komissio hyväksyi uuden **valtamerten kansainvälistä hallinnointia koskevan EU:n ohjelman**²¹, joka vastaa Euroopan vihreän kehityksen ohjelman painopisteitä.

²¹ [JOIN\(2022\) 28 final, 24. kesäkuuta 2022](#)

EU myös tehosti yhteistyötään kumppanimaiden kanssa, jotta voidaan tukea **kestävää kulutusta ja tuotantoa**, erityisesti siirtymistä kiertotalouteen. SWITCH to Green -lippulaivahankkeen täytäntöönpano jatkui, ja sen alueellisia ohjelmia toteutettiin Aasiassa, Afrikassa ja Välimeren alueella.

Komissio käynnisti **Afrikan ja Euroopan vihreän energian aloitteen**, jolla pyritään lisäämään uusiutuvan energian tuotantokapasiteettia 300 gigawattia ja takaamaan kohtuuhintaisen, luotettavan ja kestävän energian saanti.

COP26-kokouksessa julkistettiin maailmanlaajuinen metaanisitoumus. Sen hengessä EU tuki YK:n ympäristöohjelman johtaman kansainvälisen metaanipäästöjen seurantakeskuksen kehittämistä, jotta voidaan kerätä yksityiskohtaisia tietoja, parantaa valmiuksia ja tukea metaanipäästöjen vähentämistä.

Digitalisaatio, tiede, teknologia ja innovointi

Vuonna 2022 edistytään huomattavasti Global Gateway -strategian mukaisissa digitaali-ohjelmissa, kuten datalippulaivahankkeessa Saharan eteläpuolisessa Afrikassa, EurAfrica Gateway -hankkeessa (kansainväliset vedenalaiset kaapelit) ja alueellisessa valokaapelirunkoverkkohankkeessa Afrikassa (alueelliset/rajatylittävät maanpäälliset yhteydet). Lisäksi johtava varapuheenjohtaja Margrethe Vestager käynnisti Global Gateway -strategian mukaisen ensimmäisen, 820 miljoonan euron arvoisen digitaalitalouden paketin Nigeriassa.

Helmikuussa kokoontuneella indopasifisella foorumilla perustettiin **kehitystä tukevan digitalisaation keskuksen** (Digital for Development Hub, D4D Hub) alueellinen Aasian ja Tyynenmeren alueen foorumi. Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen foorumi vakiinnutti toimintaansa vuoden 2022 aikana, ja Afrikan foorumi jatkoi usean lippulaivahankkeen, kuten AU:n ja EU:n D4D Hub -hankkeen ja IDEA-hankkeen, toteutusta.

EU:n ja Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen digitaalisen allianssin perustaminen edistyi. Kehitystä tukevan digitalisaation keskuksen tukeman allianssin avulla turvataan rahoitus EU:n ja Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen välillä käytävälle digitaalipolitiikkaa koskevalle vuoropuhelulle, digitaalisen infrastruktuurin kehittämistä edistävän BELLA-ohjelman laajentamiselle, yrittäjyyttä edistävän Digital Accelerator -alustan luomiselle ja alueellisen Copernicus-ohjelman toteuttamiselle.

Afrikan ja EU:n maapallon havainnoinnissa sekä ympäristön ja turvallisuuden maailmanlaajuisessa seurannassa tekemän yhteistyön merkittävimmän aloitteen eli **Afrikan maanseuranta- ja valvontaohjelman (GMES&Africa)** toinen vaihe aloitettiin menestyksellisesti.

Global Gatewayn Afrikka–Eurooppa-investointipaketti käsittää kolme lippulaivahanketta, joissa keskitytään erityisesti tieteeseen, teknologiaan ja innovointiin. Niillä tuetaan Afrikan unionin ja EU:n innovointiohjelmaa, vihreän siirtymän alueellisia osaamiskeskuksia sekä maapallon havainnointi- ja avaruusteknologiaa.

Kestävä kasvu ja työpaikat

Vuonna 2022 EU tuki kestävästä ja osallistavasta kasvusta ja ihmisarvoisten työpaikkojen luomista kumppanimaissa helpottamalla julkisen ja yksityisen rahoituksen saantia. **Addis Abeban**

toimintaohjelman toteutusta käsittelevä kertomus, *Investing in Sustainable Development Report*²², julkaistiin.

Työllisyyttä, työvoimaa ja sosiaalista suojelua koskevan EU:n asiantuntijajärjestelyn (**SOCIEUX+**) toiminta laajennettiin kattamaan Länsi-Balkanin maat 10 miljoonan euron rahoituksella.

Komissio kartoitti edelleen **raaka-aineiden arvoketjuja koskevia kahdenvälisiä strategisia kumppanuuksia** erityisesti afrikkalaisten (esim. Namibia), latinalaisamerikkalaisten, länsibalkanilaisten ja keskiaasialaisten (esim. Kazakstan) kumppanien kanssa yhteisymmärryspöytäkirjojen avulla.

Marraskuussa komissio sai päätökseen neuvottelut Angolan kanssa kestävien investointien helpottamista koskevasta sopimuksesta. Sen avulla houkutellaan ja laajennetaan investointeja ja valtavirtaistetaan ympäristöä ja työntekijöiden oikeuksia koskevat sitoumukset.

Kauppaa tukevaa kehitysapua koskevassa vuoden 2022 edistymiskertomuksessa²³ vahvistettiin, että EU:n antama kauppaa tukeva kehitysapu auttoi kumppanimaita parantamaan kaupankäyntimahdollisuuksiaan ja selviytymään covid-19-pandemiasta. EU ja sen jäsenvaltiot ovat edelleen tärkeimpiä maailmanlaajuisen kauppaa tukevan kehitysavun antajia.

Muuttoliike ja pakkomuutto

Muuttovirrat EU:hun kasvoivat vuonna 2022 useimmilla muuttoreiteillä, erityisesti keskisen ja itäisen Välimeren sekä Länsi-Balkanin reiteillä. Pakkomuuttajien määrä nousi maailmassa ensimmäistä kertaa sataan miljoonaan. Pelkästään Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan johti miljoonien ihmisten pakkomuuttoon.

Joulukuussa EU ja sen jäsenvaltiot käynnistivät yhdessä kaksi alueellista Team Europe -lippulaiva-aloitetta muuttoliikkeen hallinnan vahvistamiseksi erityisesti keskisen ja läntisen Välimeren sekä Atlantin muuttoreiteillä. Komissio esitteli joulukuussa EU:n toimintasuunnitelman, jolla vastataan haasteisiin Länsi-Balkanin reitillä.

Vuonna 2022 hyväksyttiin 310 miljoonan euron lisätukipaketti²⁴, jolla autettiin Syyriassa siirtymään joutunutta väestöä sekä syyrialaispakolaisia ja haavoittuvassa asemassa olevia vastaanottavia yhteisöjä Irakissa, Jordaniassa ja Libanonissa. EU ja sen jäsenvaltiot ovat yhdessä edelleen suurin avunantaja Syyrian kriisissä. **Brysselissä pidetyssä Syyrian ja sen lähialueen tulevaisuuden tukemista käsitelleessä kuudennessa konferenssissa** annettiin rahoituslupauksia yhteensä 6,4 miljardin euron arvosta.

Hallinto, rauha, turvallisuus ja ihmisoikeudet

EU:n toimilla vahvistettiin EU:n asemaa maailmassa edistämällä ulkoisiin konflikteihin ja kriiseihin sovellettavaa yhdenmukaista lähestymistapaa, jonka mukaisesti tuetaan myös rauhan lujittamista ja

²² Euroopan komissio, kansainvälisten kumppanuuksien pääosasto, *Investing in sustainable development: progress report 2018-2020*, Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2022, <https://data.europa.eu/doi/10.2841/156351>

²³ Euroopan komissio, kansainvälisten kumppanuuksien pääosasto, *EU aid for trade: progress report 2022*, Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2023, <https://data.europa.eu/doi/10.2841/005862>

²⁴ Pakettiin sisältyy 240 miljoonaa euroa humanitaarista apua.

selviytymiskyvyn parantamista sekä **turvallisuusalan uudistusta ja valmiuksien kehittämistä kehityksen ja sen mahdollistavan turvallisuuden tueksi.**

Afganistanissa EU keskittyi maan romahtamisen estämiseen ottaen huomioon mahdolliset sosiaaliset ja taloudelliset seuraukset Afganistanissa ja sen ulkopuolella. Erityistä huomiota kiinnitettiin naisten ja tyttöjen oikeuksiin sekä sukupuolten tasa-arvoon. Afganistanilaisille naisjohtajille perustettiin foorumi.

EU jatkoi ihmisoikeuksien ja demokratian puolustamista ja edistämistä käyttämällä monenvälisiä, alueellisia ja kahdenvälisiä välineitään ja tekemällä yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan kanssa. Yhdessä ihmisoikeus- ja demokratiaverkoston (HRDN) kanssa EU järjesti **EU:n ja kansalaisjärjestön 24. ihmisoikeusfoorumin**²⁵, jonka pääteemoja olivat vastuuvellisuus ja oikeudenmukaisuus. Lisäksi EU uusi tukensa ProtectDefenders.eu-mekanismin ja lisäsi sen määrää merkittävästi. Vuonna 2022 tukea annettiin yli 6 500:lle suurimmassa vaarassa olevalle ihmisoikeuksien puolustajalle.

Vuonna 2022 komissio antoi 170 miljoonaa euroa apua **Jemenille**, jota koettelee edelleen yksi maailman pahimmista humanitaarisista kriiseistä. Miljoonat jemeniläiset ovat joutuneet jättämään kotinsa, elävät köyhyydessä ja kärsivät aliravitsemuksesta.

GLOBALI ULOTTUVUUS

Saharan eteläpuolinen Afrikka

EU:n ja Afrikan unionin kuudennessa huippukokouksessa hyväksyttiin uudistettua kumppanuutta koskeva yhteinen visio, jota täydennettiin Global Gateway -investointipaketilla. **Euroopan komission ja Afrikan unionin komission välinen 11. kokous** pidettiin 28. marraskuuta. Kokouksessa käsiteltiin kaikenlaisia EU:n ja Afrikan unionin väliseen yhteistyöhön liittyviä kysymyksiä.

Nuorten liikkuvuutta Afrikassa edistävässä ohjelmassa myönnettiin rahoitusta 36:lle valmiuksien kehittämiseen tähtäävälle Erasmus+ -hankkeelle 31 maassa.

EU ja Namibia allekirjoittivat marraskuussa yhteisymmärryspöytäkirjan kestävien raaka-aineiden arvoketjuja ja uusiutuvaa vetyä koskevan strategisen kumppanuuden solmimiseksi.

Aasia ja Tyynenmeren alue

EU järjesti **EU:n ja ASEANin** (Kaakkois-Aasian maiden liitto) ensimmäisen **huippukokouksen** Brysselissä joulukuussa 45-vuotisten diplomaattisten suhteiden juhlistamiseksi. Tapahtumassa käynnistettiin **EU:n ja ASEANin välinen energia-alan vuoropuhelu**, jolla tuetaan energiasiirtymää ja energiajärjestelmien alueellista integrointia, ja ilmoitettiin Global Gateway -aloitteista, joilla saadaan liikkeelle 10 miljardin euron arvosta investointeja. Huippukokouksen yhteydessä allekirjoitettiin kumppanuus- ja yhteistyösopimukset **Malesian** ja **Thaimaan** kanssa. Lisäksi EU ja ASEAN allekirjoittivat lokakuussa kattavan lentoliikennesopimuksen – kaikkien aikojen ensimmäisen alueiden välisen lentoliikennesopimuksen.

EU:n ja Japanin 28. huippukokouksessa osapuolet sitoutuivat tekemään yhteistyötä sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestyksen ylläpitämiseksi ja solmivat EU:n ensimmäisen digitaalisen kumppanuuden.

²⁵ https://www.eeas.europa.eu/eeas/stop-impunity-%E2%80%93-road-accountability-and-justice_en

Syyskuussa järjestettiin ensimmäinen vihreää vetyä käsittelevä EU:n ja Intian foorumi. Sen tarkoituksena on tukea julkisen ja yksityisen sektorin osallistumista vedyn kehittämiseen, jotta Intian taloudesta saadaan hiilivapaa.

EU ja sen jäsenvaltiot tukivat nopeasti **Pakistania** miljoonien ihmisten elämään vaikuttaneiden kesäkuisten tulvien jälkeen.

Vuonna 2022 EU:n budjettituki mahdollisti 750 000 koulutuksen ulkopuolella olevan lapsen osallistumisen koulutukseen 25 309 oppimiskeskuksessa **Bangladeshissa**.

Samarkandissa järjestetyssä **EU:n ja Keski-Aasian yhteyksiä käsittelevässä konferenssissa** edistettiin alueiden välisiä yhteyksiä koskevia aloitteita ja keskusteltiin tarpeesta löytää kestäviä, luotettavia ja tehokkaita Euroopan ja Keski-Aasian välisiä liikenne-, energia- ja digiyhteyksiä. Konferenssissa ilmoitettiin myös digitaalisia yhteyksiä koskevan Global Gateway -aloitteen²⁶ käynnistämisestä.

EU:n ja **Persianlahden yhteistyöneuvoston** kumppanuus sai uutta vauhtia vuonna 2022, kun helmikuussa järjestetyssä neuvoston istunnossa hyväksyttiin kunnianhimoinen viisivuotinen yhteinen toimintaohjelma. Toukokuussa EU antoi yhteisen tiedonannon *Strateginen kumppanuus Persianlahden alueen kanssa*²⁷.

Lisäksi kehitettiin metaanipäästöjen vähentämistä koskevaa alueellista yhteistyötä järjestämällä alan konferensseja Turkmenistanissa, Kaakkois-Aasiassa ja Kiinassa.

Pohjois- ja Etelä-Amerikka ja Karibian alue

Latinalaisen Amerikan ja Karibian valtioiden yhteisön (CELAC) ja EU:n ulkoministerit tapasivat Buenos Airesissa 27. lokakuuta ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2018.

Joulukuussa solmittiin **EU:n ja Chilen laajennettu puitesopimus**, jolla kahdenvälinen assosiaatiosopimus saatettiin ajan tasalle.

Puheenjohtaja Ursula von der Leyen ja Espanjan pääministeri Pedro Sánchez käynnistivät 22. kesäkuuta **EU:n ja Latinalaisen Amerikan ja Karibian välisen uuden kumppanuuden**, joka koskee rokotteiden, lääkkeiden ja muiden terveysteknologioiden valmistusta sekä terveydenhuoltojärjestelmien selviytymiskyvyn vahvistamista.

Venezuelan sosioekonominen ja poliittinen kriisi jatkui: yli 14 miljoonan ihmisen arvioidaan olevan puutteellaisissa ja yli 7 miljoonaa venezuelalaista on lähtenyt maastaan. EU myönsi tukea 3,1 miljoonalle haavoittuvassa asemassa olevalle ihmiselle osana Venezuelassa ja sitä ympäröivällä alueella toteutettuja monialaisia avustusoperaatioita.

EU:n naapuruusalue

Itäisellä naapuruusalueella vuotta 2022 hallitsivat Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan sekä suhteiden vahvistaminen EU:n itäisiin kumppanimaihin (Armeniaan, Azerbaidžaniin, Georgiaan, Moldovaan ja Ukrainaan). Lisäksi EU piti tukensa Valko-Venäjän väestölle kohotetulla tasolla.

²⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_6963

²⁷ [JOIN\(2022\) 13 final, 18. toukokuuta 2022.](#)

EU:n ja itäisten kumppanimaiden ulkoministerit vahvistivat joulukuussa **itäisen kumppanuuden toimintaohjelman** tärkeyden mutta totesivat samalla, että nykyisten tapahtumien vuoksi ohjelman toteutusta on syytä mukauttaa.

EU edisti **Armenian ja Azerbaidžanin** välisiä rauhanneuvotteluja ja toteutti Armeniassa yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaation, joka oli EU:n ensimmäinen kollektiivisen turvallisuuden sopimusjärjestön jäsenmaassa toteuttama operaatio. EU myös jatkoi humanitaarisen avun antamista molemmille osapuolille.

Heinäkuussa **Azerbaidžanin** kanssa allekirjoitettu energia-alan yhteisymmärryspöytäkirja vahvistaa EU:n energiaturvallisuutta ja tukee Azerbaidžanin vihreää siirtymää.

Tukemalla voimakkaasti **Valko-Venäjän** kansalaisyhteiskuntaa ja riippumattomia tiedotusvälineitä EU piti yllä kansalaistoimintaa ja sananvapautta, joihin kohdistuu Lukašenkan hallinnon raakoja tukahduttamistoimia.

EU tuki voimakkaasti Moldovan selviytymiskykyä ja tehosti turvallisuus- ja puolustusyhteistyötä (myös hybridiuhkia, kyberturvallisuutta ja disinformaation torjuntaa koskevaa yhteistyötä sekä Moldovan asevoimille suunnattuja avustustoimenpiteitä, joita tuetaan Euroopan rauhanrahastosta). Maaliskuussa käynnistettiin korkean tason poliittinen ja turvallisuuskysymyksiä koskeva vuoropuhelu. EU jatkoi tukeaan luottamusta lisääville toimille konfliktin ratkaisemisen edistämiseksi.

Georgiassa EU auttoi vähentämään maan alttiutta hybridi- ja kyberuhille ja tuki maan puolustusvoimien nykyaikaistamista Euroopan rauhanrahastosta. EU osallistui edelleen aktiivisesti konfliktinratkaisutoimiin muun muassa Etelä-Kaukasiaan ja Georgian kriisiä varten nimitetyn EU:n erityisedustajan työn sekä EU:n tarkkailuoperaation välityksellä.

Barcelonassa 24. marraskuuta pidetyssä EU:n ja eteläisen naapurisuusalueen neljännessä ministerikokouksessa EU ja sen kumppanit vahvistivat sitoutumisensa Välimeren alueen kumppanuussiteiden lujittamiseen. Ne sitoutuivat myös käsittelemään kiireellisimpiä taloudellisia ja sosiaalisia sekä ympäristöön ja turvallisuuteen liittyviä haasteita keskittyen Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen seurauksiin, erityisesti energiaturvallisuuteen ja elintarviketurvaan.

Lokakuussa solmittiin **EU:n ja Marokon vihreä kumppanuus**. *Énergie Verte* -ohjelman tavoitteena on vauhdittaa Marokon energiasiirtymää 50 miljoonalla eurolla, kun taas 115 miljoonan euron *Terre Verte* -ohjelmalla tuetaan metsä- ja maatalouden kestävä kehitystä.

EU ja Egypti tehostivat marraskuussa yhteistyötään puhtaaseen energiaan siirtymisessä allekirjoittamalla yhteisymmärryspöytäkirjan uusiutuvaa vetyä koskevasta strategisesta kumppanuudesta. Egyptin ja Israelin kanssa tehty kolmenvälinen sopimus muodostaa kehyksen, jolla tuetaan kaasun toimittamista Israelista EU:hun Egyptin nesteytyskapasiteettia hyödyntämällä.

Länsi-Balkan ja Turkki

EU oli vuonna 2022 edelleen sitoutunut edistämään alueen eurooppalaista tulevaisuutta. Heinäkuussa käynnistettiin neuvotteluprosessi **Pohjois-Makedonian** ja **Albanian** kanssa. Lisäksi EU myönsi joulukuussa ehdokasmaan aseman **Bosnia ja Hertsegovinalle** ja pääsi sopimukseen Kosovon²⁸

²⁸ Nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

viisumivapaudesta. Tiranassa järjestettiin 6. joulukuuta **EU:n ja Länsi-Balkanin ensimmäinen huippukokous**.

IPA III -välineen varojen tärkeimmän toimintapoliittisen kehyksen muodostavat edelleen Länsi-Balkanin talous- ja investointisuunnitelma ja vihreä toimintaohjelma, joita toteutetaan **Länsi-Balkanin investointikehyksen** puitteissa. Vuonna 2022 hyväksyttiin 40 lippulaivahanketta, joiden odotetaan saavan liikkeelle 5,7 miljardin euron investoinnit.

Merkittävä saavutus marraskuussa oli ennennäkemättömän **Länsi-Balkanille suunnatun** miljardin euron **energiatukipaketin** nopea hyväksyminen vastauksena energiakriisiin.

Turkissa on maailman suurin pakolaisväestö. Kahden lippulaivaohjelman välityksellä EU antoi käteisavustuksia lähes 1,5 miljoonalle ihmiselle ja tuki yli 800 000:tta lasta ja näiden perheitä koulutukseen pääsyssä.

Merentakaiset maat ja alueet

Merentakaisilla mailla ja alueilla (MMA) on erityisiä perustuslaillisia sidoksia kolmeen jäsenvaltioon: Alankomaihin, Ranskaan ja Tanskaan.

Yhdeksästoista vuotuinen EU–MMA-foorumi järjestettiin Uudessa-Kaledoniassa 22. marraskuuta. MMA:illa on EU:n kannalta yhä strategisempi merkitys. Ne ovat alueillaan tärkeitä EU:n edustajia, ja niillä on merkittäviä vahvuuksia, kuten valtavat talousvyöhykkeet.

Karibian alueella autetaan **RESEMBID-ohjelmalla** kaikkia alueen MMA:ita selviytymiskyvyn kehittämistä, kestäväää energiaa ja meriluonnon monimuotoisuutta koskevissa asioissa. Biologista monimuotoisuutta koskevasta työstä on ollut hyötyä kuuden MMA:n elinympäristöille sekä noin 400 000 kansalaiselle ja asukkaalle.